

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 9 mars 1894, kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af 58 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Till behandling af lagutskottet har Andra Kammaren hänvisat en af herr C. A. Kumlin inom kammaren väckt motion, n:o 36, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till ändring af 58 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Sedan motionären till en början påpekat, att enligt föreskrifterna i 57 och 58 §§ af nämnda förordning staten icke är pliktig att erlägga kommunalutskylder för densamma tillhörig fastighet på landet, som icke omfattar jordbruksfastighet, erinrar han, dels att 1892 års Riksdag på grund af två motioner — uti hvilka framhållits det obilliga deruti, att ursprungligen enskilda jordbruksfastigheter, derigenom att de kommit i statens ego och af staten disponerades såsom kronoparker, blefvo befriade från kommunalutskylder — beslutit i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i samma förordnings 58 §, att ej mindre för de hemman eller hemmansdelar, hvilka staten från enskilda

personer inköpt och förvandlat till kronoparker, än äfven för de jordbruksdomäner eller de delar af sådana, af hvilka kronoparker blifvit bildade, fyrktal skulle, med hänsyn till kommunalutskylders utgörande, påföras efter de belopp, som, derest bevillning för nämnda fastigheter skulle enligt gällande bevillningsförordning utgå, på grund af taxeringsvärdet svarade mot sådan bevillning, *dels ock* derom, att uti en vid 1893 års riksdag väckt motion framhållits ett annat slag af fastigheter, som på samma sätt vore befriade från erläggande af kommunalutskylder, nemligen sådana fastigheter, som staten förvärfvat till lägerplats, exercis- eller skjutfält, hvilken motion dock icke föranledde någon åtgärd af Riksdagen, enär Riksdagen ansåg, att Kongl. Maj:t icke skulle underlåta att vid omarbetande af ifrågavarande lagstadgande jemväl taga i öfvervägande det i motionen åberopade förhållandet.

Motionären fäster nu Riksdagens uppmärksamhet på ytterligare ett slag af fastigheter, tillhöriga staten, hvilkas befrielse från utskylder till vederbörande kommun synes honom minst lika obillig, som den, hvilken förut nämnda fastigheter ännu åtnjuta, nemligen sådana fastigheter, som af staten innehafvas för bedrifvande af bruks- eller fabriksrörelse. Å detta slag af fastigheter sysselsattes i allmänhet ett stort antal arbetare; och då, om dessa råkade i nöd, det vore vederbörande kommuners skyldighet att lemna dem fattigvård, så vore det mer än obilligt att kommunen undandroges inkomsten af kommunalutskylder från dylika fastigheter.

För belysning af detta sitt påstående anför motionären ett exempel från sin hemtrakt, der staten egde en fastighet af det slag, som i motionen afsåges, nemligen Åkers krutbruk. Der vore för närvarande mantalsskrifna icke mindre än 69 personer, af hvilka 18 öfver 60 år gamla och 21 minderåriga barn. Faran för kommunen, som vore jemförelsevis liten, att blifva betungad af en dryg fattigvård vore således redan nu stor, och då bruket — såsom med all sannolikhet i den närmaste framtiden komme att ske — utvidgades, blefve denna fara än större, samtidigt med att kommunens inkomster minskades, derigenom att bruket inköpte enskildas fastigheter; och obilligheten deraf, att bruket vore befriadt från kommunalutskylder, vore så mycket större, som derstädes tillverkades krut ej allenast för allmänt behof utan jemväl till försäljning åt enskilda.

På grund af hvad sålunda anförts och då det syntes motionären vara i öfverensstämmelse med Riksdagens förut uttalade åsigt, att kommunalskatt rättvisligen borde erläggas äfven för det af motionären åsyftade slag af fastigheter, tillhöriga staten, men detta slags fastig-

heter icke kunde anses fullt jemförliga med de fastigheter, som omtalades uti 1892 års skrifvelse, och det på grund häraf icke kunde anses visst, att Kongl. Maj:t vid den omarbetning af ifrågavarande lagstadgande, som kunde varda föranledd af nämnda skrifvelse, jemväl komme att taga det af motionären åberopade förhållande i öfvervägande, hemställde motionären, att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af 58 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, att för den fastighet, som af staten innehades för bedrifvande af bruks- eller fabriksrörelse, fyrktal skulle med hänsyn till kommunalutskylders utgörande påföras efter det belopp, som, derest bevilning för nämnda fastighet skulle enligt gällande bevilningsförordning utgå, på grund af taxeringsvärdet svarade mot sådan bevilning.

I afseende å annan fastighet å landet, än jordbruksfastighet, gäller regeln, att kommunalutskylder, enligt 57 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, därför utgöras endast om den är taxerad till allmän bevilning. Hvad åter jordbruksfastighet å landet angår, skola, jemlikt 58 § i nämnda förordning, kommunalutskylder erläggas äfven för jordbruksfastighet, från hvilken allmän bevilning icke utgår.

I tredje stycket af sistnämnda paragraf stadgas nemligen: »För sådan jordbruksfastighet, för hvilken bevilning ej erlägges, påföres fyrktal efter det belopp, som, derest bevilning för densamma enligt Art. II i bevilningsstadgan utgå skulle, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevilning svarar.»

Den skilnad, som i fråga om skyldighet för staten att erlägga utskylder till vederbörande kommun sålunda gjorts mellan jordbruksfastighet och annan fastighet, finner utskottet vara i princip rigtig; och vid sådant förhållande synes den utsträckning af statens skyldighet att deltaga i kommunalutskylderna för vissa slag af jordbruksfastighet, som af Riksdagen 1892 och 1893 förordades, icke kunna — på sätt af motionären antagits — åberopas till stöd för en sådan skyldighet jemväl för annan fastighet. Af sådana industriella anläggningar, som i motionen afses, draga nemligen kommunerna på mångahanda andra sätt än genom direkta utskylder inkomst och fördel i öfrigt, hvilket ej i samma grad är fallet i fråga om jordbruksfastigheter. Till bestyr-

kande häraf torde det vara tillfyllest att erinra om de utskylder, som den vid dylika anläggningar anställda personalen erlägger till kommunen, äfvensom den derstädes ökade omsättning, som genom anläggningarna måste blifva en följd.

Visserligen låter det icke förneka sig, att, såsom motionären med det af honom anförda exemplet velat visa, en större industriel anläggning kan verka tillökning af fattigvårdstungan inom den kommun, der den är belägen, men denna olägenhet torde mer än uppvägas af de fördelar utaf olika slag, som enligt hvad ofvan antydts genom en dylik anläggning beredas kommunen.

Motionens bifallande skulle för öfrigt, enligt hvad utskottet föreställer sig, medföra följder af särdeles omfattande beskaffenhet. Om statens skyldighet uti förevarande afseende utsträcktes till sådana å landet belägna statens fastigheter, der för dess räkning bedrifves bruks- eller fabriksrörelse, skulle nemligen med all säkerhet anspråk — grundade på lika goda skäl som de af motionären anförda — komma att framställas om dylik bestämmelse ej mindre från städernas sida, rörande de mångahanda för statens räkning i dem bedrifna företag af industriel art, än äfven beträffande den jernvägsdrift, som af staten utöfvas.

På grund af det anförda får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1894.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.
